

महर्षिवाल्मीकिसंस्कृतविश्वविद्यालयः, मौनधारा (मून्डडी), कपिष्ठलम्
कक्षा - शास्त्री

व्याकरण पाठ्यक्रम के उद्देश्य

1. अभिव्यक्ति की साधनभूत भाषा के व्याकरण के बोध के साथ लेखन, पठन एवं भाषण में प्रवीणता लाना ।
2. संस्कृत शास्त्रसंरक्षण शास्त्रपरम्परा के हस्तांतरण एवं यथार्थसिद्धता में व्याकरण की भूमिका को स्पष्ट करना
3. व्याकरण सिद्धान्तों के वैज्ञानिक एवं सामाजिक निहितार्थों की आधुनिक बोध के साथ स्थापना हेतु ।
4. व्याकरणिक प्रयोग एवं भाषावैज्ञानिक विश्लेषण के आधार पर छात्रों में भाषायी दक्षता लाना ।
5. संस्कृत भाषा के स्वरूप की सुरक्षा तथा भाषायी शुद्धता हेतु ।
6. व्याकरणिक तत्त्वों के ज्ञान हेतु ।

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी I काशिकावृत्ति: I

सत्रार्द्धम् : प्रथमम्

पत्रम् : पञ्चमम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (हलसन्धिप्रकरणान्तं बालमनोरमासहितम्) ; काशिका - प्रथमोऽध्यायः ।	पूर्णाङ्कः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)-1.5.2	पञ्चमम्		पाठ्यांशः	१००	१० होराः	६
		१	सञ्ज्ञासूत्राधिगमः, परिभाषासूत्राधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		२	अच्-सन्धिसूत्राधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		३	प्रकृतिभावसूत्राधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		४	हलसन्धिसूत्राधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) आदितः अनेकाल् (१.१.५५) इति यावत् । (ख) स्थानिवद् (१.१.५६) इत्यतः अपृक्तं (१.२.४१) इति यावत् ।	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – सभापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण) – उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः – डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास – श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी II काशिकावृत्तिः II

सत्रार्द्धम् : प्रथमम्

पत्रम् : षष्ठम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (अजन्तपुल्लिङ्गप्रकरणान्तं बालमनोरमासहितम्), काशिका - प्रथमोऽध्यायः ।	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 1.6.2	षष्ठम्		पाठ्यांशः	१००	९० होराः	६
		१	विसर्गसन्धिसूत्राधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		२	स्वादिसन्धिसूत्राधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		३	अकारान्तपुल्लिङ्ग-स्त्रीलिङ्ग-नपुंसकलिङ्गरूपाधिगमः	१६	१५ होराः	१
		४	घि नदी सञ्ज्ञकशब्दरूप पुल्लिङ्ग स्त्रीलिङ्ग नपुंसकलिङ्गरूपाधिगमः (ईकारान्त-ऊकारान्तशब्दरूपप्रबोधः)	१६	१५ होराः	१
		५	(क) काशिका-तत्पुरुषसमासः (१.२.४२) इत्यतः स्वरितेनाधिकारः (१.३.११) इति यावत् (ख) अनुदात्तङित इत्यतः विभाषोपपदेन (१.३.७७) इति यावत्	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - समापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण) - उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः - डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास - श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी III काशिकावृत्ति: III

सत्रार्द्धम् : द्वितीयम्

पत्रम् : पञ्चमम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (स्त्रीप्रत्ययप्रकरणान्तं बालमनोरमासहितम्) ; काशिका - प्रथमोऽध्यायः ।	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 2.5.2	पञ्चमम्		पाठ्यांशः	१००	९० होराः	६
		१	ऋकारान्ताद् एजन्तशब्दरूपाणां लिङ्गत्रयेऽधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		२	सर्वनामरहितहलन्तशब्दानां लिङ्गत्रये स्वरूपाधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		३	हलन्तसर्वनाम्नां लिङ्गत्रये स्वरूपाधिगमः अव्ययानामर्थावबोधने वाक्येषु प्रयोगविज्ञानम् ।	१६	१५ होराः	१
		४	टाबादिस्त्रीप्रत्ययानां विधानाधिगमः ।	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) शेषात् कर्त्तरि (३.१.७८) इत्यतः तत्प्रयोजक (१.४.५५) इति यावत् । (ख) प्राग्रीश्वरान्निपाताः (१.४.५६) इत्यतः विरामोऽवसानम् (१.४.१०९) इति यावत् ।	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - समापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण) - उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः - डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास - श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री

विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)

वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी IV काशिकावृत्तिः IV

सत्रार्द्धम् : द्वितीयम्

पत्रम् : षष्ठम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (कारकप्रकरणं बालमनोरमासहितम्), काशिका - द्वितीयोऽध्यायः ।	पूर्णाङ्कः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 2.6.2	षष्ठम्		पाठ्यांशः	१००	१० होराः	६
		१	प्रथमा-द्वितीया-कारकप्रबोधनपूर्वकविभक्तयोः विधानपरिज्ञानम् ।	१६	१५ होराः	१
		२	कारकप्रबोधनेन तृतीयादिविभक्तिपरिज्ञानम् ।	१६	१५ होराः	१
		३	कारकप्रबोधनेन चतुर्थी-पञ्चमीविभक्तिपरिज्ञानम् ।	१६	१५ होराः	१
		४	षष्ठी-सप्तमीविभक्तयोः विधानपरिज्ञानम्	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) समर्थः पदविधिः इत्यतः पूर्वकालैक (२.१.४९) यावत् । (ख) दिक्संख्ये (२.१.५०) इत्यतः कडाराः कर्मधारये (२.२.३८) इति यावत् ।	१६	१५ होराः	१
६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१		

सहायक पुस्तकानि -

- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - समापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण) - उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
- व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः - डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास - श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी V काशिकावृत्तिः V

सत्रार्द्धम् : तृतीयम्

पत्रम् : पञ्चमम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (समासप्रकरणं बालमनोरमासहितम्) काशिका - द्वितीयोऽध्यायः	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 3.5.2	पञ्चमम्		पाठ्यांशः	१००	९० होराः	६
		१	अव्ययीभावसमासावबोधनम्	१६	१५ होराः	१
		२	“तत्पुरुष” इति सूत्रारभ्य “दिकसंख्ये संज्ञायाम्” इति यावत् समासावबोधनम्	१६	१५ होराः	१
		३	“तद्धितार्थोत्तरपदसमाहारे च” इत्यतः सम्पूर्णं तत्पुरुषसमासप्रकरणम्	१६	१५ होराः	१
		४	बहुव्रीहिसमासप्रकरणावबोधनम्	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) अनभिहिते (२.३.१) इत्यतः आरभ्य आयुक्त कुशलाभ्यामिति (२.३.४० यावत् (ख) यतश्च निर्धारणमित्यारभ्य (२.३.४१) चतुर्थी (२.३.७३) पर्यन्तम्	१६	१५ होराः	१
६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१		

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- सभापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण)	- उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः	- डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास	- श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी VI काशिकावृत्तिः VI

सत्रार्द्धम् : तृतीयम्

पत्रम् : षष्ठम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (समासतद्धितप्रकरणञ्च बालमनोरमासहितम्) काशिका - द्वितीयोऽध्यायः	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 3.6.2	षष्ठम्		पाठ्यांशः	१००	१० होराः	६
		१	द्वन्द्वसमासावबोधनम्	१६	१५ होराः	१
		२	एकशेषप्रकरणादारभ्यालुक्समासप्रकरणावबोधनम्	१६	१५ होराः	१
		३	समासाश्रयविधिः प्रकरणं सम्पूर्णम्	१६	१५ होराः	१
		४	तद्धितचातुरार्थिकप्रकरणादारभ्य तद्धितशैषिकप्रकरणसम्पूर्णम्	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) द्विगुरेकवचनम् (२.४.१) इत्यारभ्य अशाला (२.४.२४) पर्यन्तम् (ख) विभाषा सेनासुराच्छाया (२.४.२५) इत्यारभ्य लुटः प्रथमस्य डारौरसः (२.४.८५) पर्यन्तम्	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - समापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण) - उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः - डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास - श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी VII काशिकावृत्तिः VII

सत्रार्द्धम् : चतुर्थम्

पत्रम् : पञ्चमम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (तिडन्तभवादिप्रकरणं बालमनोरमासहितम्) काशिका - तृतीयोऽध्यायः	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 4.5.2	पञ्चमम्		पाठ्यांशः	१००	१० होराः	६
		१	तिडन्तभवादिप्रकरणादारभ्य- शेषेविभाषेति सूत्रं यावत्	१६	१५ होराः	१
		२	टित आत्मनेपदानामिति सूत्रादारभ्य -“आत्मनेपदेष्वनतः” पर्यन्तम्	१६	१५ होराः	१
		३	“शर्पूर्वा खयः”, इति सूत्रतः सिचि वृद्धिः परस्मैपदेष्वितिसूत्रपर्यन्तम्	१६	१५ होराः	१
		४	अकृत्सार्वधातुकोरित्यारभ्य मिदेर्गुणः सूत्रं यावत्	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) प्रत्ययः (३.१.१) इत्यतः धातोरैकाचो हलादेः (३.१.२२) पर्यन्तम् (ख) नित्यं कौटिल्ये (३.१.२३) इत्यारभ्य च्लेः सिच् (३.१.४४) यावत्	१६	१५ होराः	१
६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१		

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी - समापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण) - उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः - डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास - श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी VIII काशिकावृत्ति: VIII

सत्रार्द्धम् : चतुर्थम्

पत्रम् : षष्ठम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (तिडन्तप्रकरणं बालमनोरमासहितम्)	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 4.6.2	षष्ठम्		पाठ्यांशः	१००	९० होराः	६
		१	तिडन्त-अदादिप्रकरणावबोधनम्	१६	१५ होराः	१
		२	तिडन्तजुहोत्यादि एवं दिवादिप्रकरणावबोधनम्	१६	१५ होराः	१
		३	तिडन्तस्वादिप्रकरणम् एवं रुधादिप्रकरणावबोधनम्	१६	१५ होराः	१
		४	तिडन्ततनादिप्रकरणादारभ्य चुरादिप्रकरणपर्यन्तम्	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) शल इगुपधादनितः (३.१.४५) इत्यारभ्य तपोऽनुतापे च (३.१.६५) यावत् (ख) चिण् भावकर्मणोः (३.१.६६) इत्यतः व्यत्ययोर्बहुलम् (३.१.८५) यावत्	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- ईश्वरचन्द्र एवं सोमले, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी	- समापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण)	- उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः	- डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास	- श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी IX काशिकावृत्ति: IX

सत्रार्द्धम् : पञ्चमम्

पत्रम् : पञ्चमम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (पुन्यन्तात् लकारार्थप्रकरणं बालमनोरमासहितम्)	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 5.5.2	पञ्चमम्		पाठ्यांशः	१००	९० होराः	६
		१	ण्यन्त-सन्नन्त-यङन्त-यङ्लुगन्त-प्रक्रियापरिज्ञानम्	१६	१५ होराः	१
		२	नामधातु-आत्मनेपद-परस्मैपद-प्रक्रियापरिज्ञानम्	१६	१५ होराः	१
		३	भाव-कर्मकर्तृप्रक्रियाविमर्शः	१६	१५ होराः	१
		४	लकारार्थविमर्शः	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) लिङ्याशिष्यङ् (३.१.८६) इत्यारभ्य अजर्यं सङ्गतम् (३.१.१०५) यावत् (ख) वदः सुपि क्यप् च (३.१.१०६) इत्यतः चित्याग्निचित्ये च(३.१.१३२) यावत्	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली
4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी – समापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण) – उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः – डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास – श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी X काशिकावृत्ति: X

सत्रार्द्धम् : पञ्चमम्

पत्रम् : षष्ठम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र-क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी काशिकावृत्तिश्च (कृदन्तप्रकरणं बालमनोरमासहितम्)	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)-5.6.2	षष्ठम्		पाठ्यांशः	१००	१० होराः	६
		१	कृत्यप्रक्रियाविमर्शः, “ण्वुल्लृचौ” इत्यतः “आतोऽनुपसर्गे कः” इत्यन्तं यावत्	१६	१५ होराः	१
		२	“सुपि स्थः” इत्यतः “अन्येष्वपि दृश्यते” इति यावत्	१६	१५ होराः	१
		३	“क्तवत् निष्ठा” इत्यतः “कर्तरि चर्षिदेवतयोः” इति यावत्	१६	१५ होराः	१
		४	“उणादि बहुलम्” इत्यतः “अन्वच्यानुलोम्ये” इति यावत्	१६	१५ होराः	१
		५	काशिका (क) ण्वुल्लृचौ (३.१.१३३) इत्यारभ्य आशिषि च (३.१.१५०) यावत् (ख) कर्मण्यण् (३.२.१) इत्यतः दिवाविभानिशा० (३.२.२१) यावत्	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 2. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 3. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 4. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 5. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 6. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 7. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 8. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 9. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी 10. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण) 11. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः 12. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास	- गोविन्दाचार्य, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी - आचार्य जगदीश शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली - श्री चन्द्रशेखर शास्त्री, परिमल पब्लिकेशन, नई दिल्ली - गिरधर शर्मा एवं परमेश्वरानन्द शर्मा, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली - डॉ. सुलेखा देवी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी - गोपाल दत्त पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी - ईश्वरचन्द्र एवं सोमलेखा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी - शिवप्रसाद शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी - समापति शर्मा, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी - उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ - डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी - श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
व्याकरणमहाभाष्यम् I

सत्रार्द्धम् : षष्ठम्

पत्रम् : पञ्चमम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याकरणमहाभाष्यम् (पस्पशाह्निकं द्वितीयाह्निकञ्च)	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 6.5.2	पञ्चमम्		पाठ्यांशः	१००	९० होराः	६
		१	शब्दलक्षणं, शब्दानुशासनस्य प्रयोजनम्	१६	१५ होराः	१
		२	शब्दार्थसम्बन्धः	१६	१५ होराः	१
		३	धर्मनियमः व्याकरणपदार्थश्च	१६	१५ होराः	१
		४	“अइउण्” इत्यारभ्य “ऐऔच्” पर्यन्तम्	१६	१५ होराः	१
		५	“हयवरट्” इत्यारभ्य द्वितीयाह्निकं सम्पूर्णम्	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. व्याकरण महाभाष्यम्	- चारु देव शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
2. व्याकरण महाभाष्यम्	- पायगुण्डे, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
3. व्याकरण महाभाष्यम्	- हरिनारायण तिवारी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
4. व्याकरण महाभाष्यम्	- गुरुप्रसाद शास्त्री, प्रतिभा प्रकाशन, नई दिल्ली
5. महाभाष्यनिगूढाकृतयः	- डॉ. देवस्वरूप मिश्र, सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी
6. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण)	- उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
7. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः	- डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास	- श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी

कक्षा - शास्त्री
विषय - व्याकरण (विशेषाध्ययनम्)
व्याकरणमहाभाष्यम् II

सत्रार्द्धम् : षष्ठम्

पत्रम् : षष्ठम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याकरणमहाभाष्यम् (तृतीयचतुर्थपञ्चमाह्निकम्)	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
SC(SPL)- 6.6.2	षष्ठम्		पाठ्यांशः	१००	९० होराः	६
		१	“वृद्धिरादैच्” इति सूत्रानुशीलनम्	१६	१५ होराः	१
		२	“इको गुणवृद्धी” इति सूत्रानुशीलनम्	१६	१५ होराः	१
		३	“न धातुलोप” इत्यारभ्य “हलोनन्तराः संयोगः” पर्यन्तम्	१६	१५ होराः	१
		४	“मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम्” इति सूत्रद्वयानुशीलनम्	१६	१५ होराः	१
		५	“ईदूदेद् द्विवचनं प्रगृह्यम्” इत्यारभ्य “आद्यन्तवदेकस्मिन्” सूत्रपर्यन्तम्	१६	१५ होराः	१
		६	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	१५ होराः	१

सहायक पुस्तकानि -

1. व्याकरण महाभाष्यम्	- चारु देव शास्त्री, मोतीलाल बनारसी दास, नई दिल्ली
2. व्याकरण महाभाष्यम्	- पायगुण्डे, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
3. व्याकरण महाभाष्यम्	- हरिनारायण तिवारी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
4. व्याकरण महाभाष्यम्	- गुरुप्रसाद शास्त्री, प्रतिभा प्रकाशन, नई दिल्ली
5. महाभाष्यनिगूढाकृतयः	- डॉ. देवस्वरूप मिश्र, सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी
6. संस्कृत वाङ्मय का वृहद् इतिहास (खण्ड-15 व्याकरण)	- उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ
7. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः	- डॉ. ब्रह्मानन्द त्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
8. व्याकरण शास्त्र का संक्षिप्त इतिहास	- श्री रमाकान्त मिश्र, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी